

Inkludering av barn med utländsk bakgrund i dagvården

- **En kvalitativ undersökning kring
dagvårdspersonalens syn på inkludering av
barn med utländsk bakgrund vid samlingen**

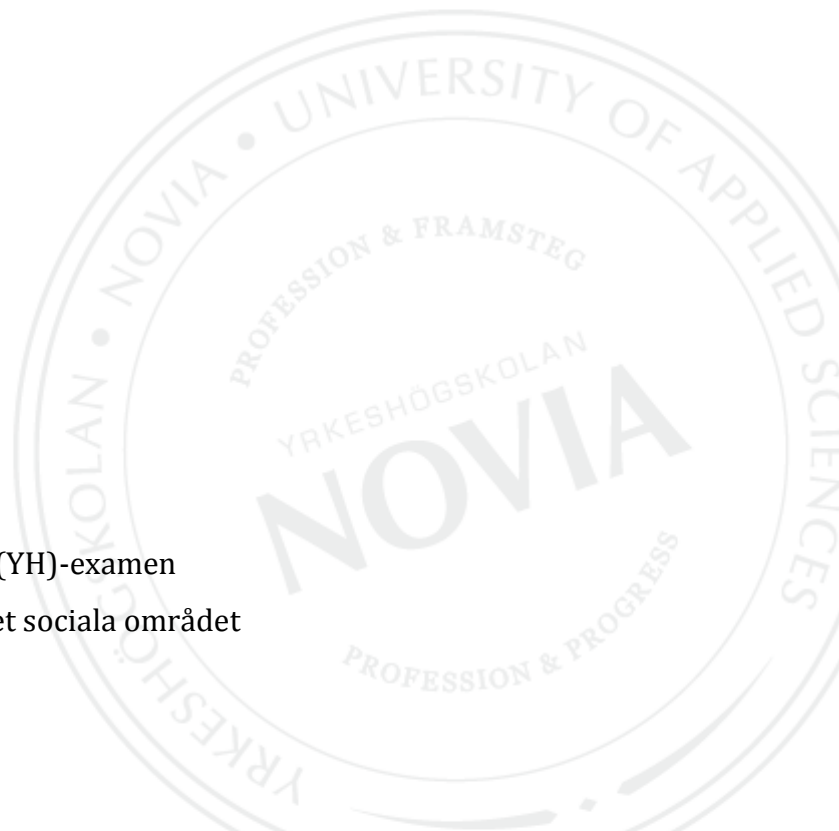
Veronica Ömossa

Emilia Nybond

Examensarbete för Socionom (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för det sociala området

Vasa 2016

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Syfte	2
2.1 Avgränsningar.....	3
3 Begrepp	3
3.1 Inkludering.....	4
3.2 Mångkulturell.....	4
3.3 Didaktik.....	5
4 Barn med utländsk bakgrund	5
5 Dagvården i Finland	6
5.1 Styrdokument.....	6
5.1.1 Lagen om småbarnspedagogik 1973/36	7
5.1.2 Grunderna för planen för småbarnsfostran.....	7
5.1.3 Kommunens egna plan.....	8
6 Mångkulturellt arbete i dagvården	9
6.1 Mångkulturell kompetens hos personalen	9
6.2 Mångkulturell kompetens hos barnen	11
7 Samlingen	11
8 Inkludering vid samlingen	13
9 Sammanfattning av teorin	15
10 Undersökningens genomförande	17
10.1 Kvalitativ metod	17
10.2 Tillvägagångssätt.....	19
10.3 Datasekretess	20
10.4 Analysmetod	20
11 Resultatredovisning	20
11.1 Respondenternas egen syn på inkludering.....	21
11.2 Personalens agerande vid samlingen.....	22
11.3 Beaktande av utländska barn samtidigt som en gruppaktivitet dras.....	23
11.4 Hur samlingen påverkas av barn med utländsk bakgrund.....	24
11.5 Utländska barns påverkan på val av tema.....	25
11.6 Uppdelning vid samlingssituationer.....	26
11.7 Att satsa på samlingen ur de utländska barnens perspektiv	27
11.8 Beaktande av grunderna för planen för småbarnsfostran och kommunens egna plan	28
11.9 Kompetenser i arbetet med mångkulturella barngrupper	29

11.10 Respondenternas övriga tankar kring inkludering vid samlingen	30
12 Slutdiskussion och kritisk granskning	31
Litteratur.....	35
Bilaga	

EXAMENSARBETE

Författare:	Emilia Nybond & Veronica Ömossa
Utbildningsprogram och ort:	Det sociala området, Vasa
Inriktning/alternativ/Fördjupning:	Förskolepedagogik och metodik
Handledare:	Ralf Lillbacka och Pia Höglund-Ingo

Titel: Inkludering av barn med utländsk bakgrund i dagvården

- En kvalitativ undersökning kring dagvårdspersonalens syn på inkludering av barn med utländsk bakgrund vid samlingen

Datum: 12.4.2016 Sidantal: 37 Bilagor: 1

Abstrakt

Syftet med vårt lärdomsprov är att undersöka hur dagvårdspersonalen går tillväga för att inkludera barn med utländsk bakgrund vid samlingen. Lärdomsprovets centrala frågeställningar är vilka strategier dagvårdspersonalen använder sig av för att inkludera barn med utländsk bakgrund vid samlingen, hurdana utmaningar som finns vid samlingen när det gäller inkludering av barn med utländsk bakgrund och vilka möjligheter personalen ser vid inkludering av barn med utländsk bakgrund.

Den första delen av lärdomsprovet behandlar dagvården i Finland och mångkulturellt arbete inom dagvården medan den andra delen behandlar samling och inkludering vid samlingen. Undersökningen genomfördes genom kvalitativa intervjuer med fem barnträdgårdslärare.

Resultatet av vår undersökning visar att dagvårdspersonalen använder sig av bilder, bildscheman, kroppsspråk och konkreta föremål vid samlingen för att inkludera barn med utländsk bakgrund. Undersökning visar att svårigheter uppstår när det blir missförstånd eller när barnets intresse och koncentration inte fångas. Att anpassa innehållet i samlingen enligt alla barns behov, kan vara en utmaning. Att inkludera barn med utländsk bakgrund ger möjligheter åt både personalen och barnen att få ett mångkulturellt tanke sätt.

Språk: Svenska Nyckelord: Inkludering, Dagvårdspersonal, Samling, Barn

BACHELOR'S THESIS

Author: Emilia Nybond & Veronica Ömossa
Degree Programme: Social welfare
Specialization: Preschool pedagogy and methodology
Supervisors: Ralf Lillbacka and Pia Höglund-Ingo

Title: Including children with foreign background in to daycare

- A qualitative research about daycare personnel and their ways to include children with foreign background during circle time

Date: 12.4.2016 Number of pages: 37 Appendices:1

Summary

The purpose of this thesis is to examine the ways that daycare personnel use with children with foreign background during circle time. The central issues of this thesis are what strategies daycare personnel use during circle time, what type of difficulties and possibilities the staff see when including children with foreign background.

The first section of this thesis describes the daycare system in Finland and multicultural work in daycare environment. The second section describes the meaning of circle time and the including of the children with foreign background during circle time. The research was made by qualitative interviews with five kindergarten teachers.

The result of our research shows that daycare personnel are using pictures, picture schedules, body language and concrete objects during circle time to include children with foreign background. Research is showing that difficulties occur because of misunderstandings and difficulties getting the child's interest and attention. It can be challenging to adapt the circle time content by every child's needs. To include children with foreign background gives possibilities to staff members and other children to have a multicultural way of thinking.

Language: Swedish Key words: Inclusion, Daycare personnel, Circle time, Children

1 Inledning

Samhället i Finland har under de senaste trettio åren förändrats från att ha en monokulturell och homogen befolkning till att vara ett mångkulturellt och internationellt samhälle. Migrationsverket beviljade år 2015 uppehållstillstånd åt 20 709 personer i Finland. Det var sammanlagt 82081 personer som fick finskt medborgarskap år 2015. Antalet personer som sökte asyl i Finland år 2015 var 32 476 personer (Lahdenperä & Lorentz, 2010, s. 15; Finska migrationsverket, 2016).

Vi har valt att skriva om hur dagvårdspersonalen inkluderar barn med utländsk bakgrund vid samlingen. Orsaken till att vi har valt att studera samlingen är att vi vill undersöka hur personalen går tillväga vid samlingen för att inkludera barn med utländsk bakgrund. Vi är intresserade av att ta reda på hur vi som professionella bör agera för att de utländska barnen skall känna sig inkluderade vid samlingen. Eftersom inkludering inom dagvården är ett brett område valde vi att endast fokusera på samlingen. Samlingar hålls dagligen på alla daghem och det är ofta den mest vuxenstyrda aktiviteten under dagen.

Vårt intresse för temat har väckts när vi själva kommit i kontakt med barn med utländsk bakgrund genom våra arbeten och praktikperioder. När vi talar om barn med utländsk bakgrund menar vi invandrarbarn, flyktingbarn, ensamkommande barn, asylsökande, barn som har en eller flera vårdnadshavare med utländsk bakgrund, adopterade barn eller barn som av någon annan anledning har en koppling till en annan kultur än den finländska.

I vårt lärdomsprov kommer vi att diskutera begreppet inkludering och varför vi har valt att använda oss av inkluderingsbegreppet, vad mångkultur och didaktik innebär samt vad barn med utländsk bakgrund kan ha upplevt i sitt hemland. Vi kommer att behandla vilka styrdokument som styr dagvården i Finland. Vi tar även upp vad det mångkulturella arbetet inom dagvården innebär samt mångkulturell kompetens hos personalen och barnen. Vidare behandlar vi samlingen som begrepp och tidigare forskning om hur dagvårdspersonalen bör arbeta inkluderande vid samlingen.

I vår teoridel har vi valt att ta upp ett skilt kapitel om vem barn med utländsk bakgrund kan vara eftersom vi tycker att det är viktigt att känna till att dessa barn kan ha svåra upplevelser bakom sig. Daghemmet är ofta den första kontakten som nyanlända barn

får med det finländska samhället, vilket innebär att daghemmet spelar en stor roll för barnets första tid i det nya samhället.

2 Syfte

Syftet med vårt lärdomsprov är att undersöka hur dagvårdspersonalen går tillväga för att inkludera barn med utländsk bakgrund vid samlingen.

De mest centrala frågeställningarna är:

- Vilka strategier använder dagvårdspersonalen för att inkludera barn med utländsk bakgrund i samlingen?
- Hurdana utmaningar finns vid samlingen när det gäller inkludering av barn med utländsk bakgrund?
- Vilka möjligheter ser personalen vid inkludering av barn med utländsk bakgrund?

Vi har ett intresse att studera i vilken utsträckning samlingen anpassas för barn med utländsk bakgrund. Vi kommer att utgå från den didaktiska frågeställningen *hur* när vi studerar hur barn med utländsk bakgrund inkluderas vid samlingen. Vi vill studera *hur* pedagogerna genomför det planerade innehållet vid samlingen för att barn med utländsk bakgrund skall känna sig inkluderade. Att utgå från ett didaktiskt perspektiv vid samlingen innebär att man som pedagog skall analysera sitt val av innehåll i samlingen, i syfte att erbjuda barnen meningsskapande situationer.

I vår undersökning utgår vi från ett sociokulturellt synsätt. Detta synsätt innebär att vi utgår från att interaktionen mellan barnen och omgivningen är drivkraften i barnens utveckling. I vårt lärdomsprov blir interaktionen mellan barnen och pedagogerna vid samlingssituationer viktig. När vi studerar samlingen utifrån ett sociokulturellt perspektiv ser vi barnen som att de genom kommunikation utvecklar ett lärande. Detta innebär att kommunikationen är en viktig del av samlingen för barns språkutveckling. Som pedagog har man en viktig roll att förmedla kunskap åt barnen.

2.1 Avgränsningar

Eftersom inkludering inom dagvården är ett brett område har vi valt att endast fokusera på hur dagvårdspersonalen inkluderar barn med utländsk bakgrund vid samlingen. Vårt lärdomsprov kommer alltså enbart att behandlas ur dagvårdspersonalens synvinkel. Vi har valt att inte fokusera på föräldrarnas syn på barnens inkludering. Denna avgränsning har vi valt att göra eftersom vi anser att det inte är relevant för det resultat vi vill få fram. Inkludering inom dagvården studeras ofta ur både personalens och föräldrarnas synvinkel, men eftersom vårt syfte är att studera just samlingen blir personalperspektivet viktigt, eftersom det är personalen som till stor del styr samlingens upplägg. En annan orsak till denna avgränsning är att vi eventuellt skulle behöva anlita en tolk för att genomföra intervjuer med föräldrar. I detta skede har vi inga resurser att göra det.

3 Begrepp

I detta kapitel tar vi upp begreppen inkludering och integrering samt skillnaden mellan dessa. Vi diskuterar även vad mångkultur innebär samt vad didaktik som begrepp har för innebörd.

Under de senaste tio åren har det skett ett begreppsbyte inom dagvårdspolitiken och forskningen, man har allt mera gått från att använda begreppet integrering till att börja använda inkludering. Begreppet integrering innebär att alla individer välkomnas men individen måste själv anpassa sig till miljön, medan begreppet inkludering innebär att miljön anpassas så att alla individers behov tillgodoses. Vid inkludering är individen redan från början delaktig men vid integrering skall individen komma in i en miljö och anpassas till den (Sandström m.fl. 2014, s. 11-12; Korsvold 2011, s. 10).

Vi har valt att använda oss av begreppet inkludering eftersom det är ett nyare begrepp. Tidigare var begreppet integrering vägledande, men numera är det inte längre på samma sätt. En viktig anledning till detta är att integrering snarare har uppmuntrat differentiering och särbehandling. Detta är den viktigaste orsaken till att man i dagens läge förespråkar att använda inkludering. Begreppet inkludering är mer relaterat till ett samhälle för alla. Detta innebär däremot inte att man inte längre pratar om integrering, men inkludering har blivit dominerande när det gäller själva miljön och hur gemenskapen mellan barn och vuxna fungerar på daghemmet. Eftersom vi har valt

att använda oss av begreppet inkludering går vi inte närmare in på integreringsbegreppet (Korsvold, 2011, s. 11, 13; Tøssebro, 2004, s. 110-111).

3.1 Inkludering

Ordet inkludering kommer från det latinska verbet *includere* som betyder att stänga inne, innesluta. Inkludering är idag ett begrepp som används inom politik, forskning och samfundsliv. Begreppet inkludering har använts i USA ända sedan 1950-talet. Då handlade inkludering om att bekämpa diskriminering på grund av hudfärg. Begreppet inkludering har använts mest när man talat om individer i behov av särskilt stöd eller individer med funktionsnedsättning. Begreppet inkludering förklarar Persson (2007, s. 9) med att alla individer i dagvården har rätt att känna delaktighet, gemenskap och meningsfullhet. Inkludering kan även definieras som en process där dagvårdspersonalen strävar till att möta alla barn som individer. Tanken med inkludering är att miljön skall anpassas till alla individers behov och kunna möta deras olikheter: ett samhälle för alla. Inkludering lägger tonvikten på värden som delaktighet, mångfald och att alla barn får utvecklas utifrån sina förutsättningar. För att en undervisning skall vara inkluderande krävs det att den är planerad och genomförs på ett sådant sätt att den kan möta alla barns olika behov inom ramen för den sammanhållna gemenskapen. Dagvårdspersonalen skall arbeta inkluderande genom att erbjuda barnen en undervisning och ett förhållningssätt som utgår från barnens förutsättningar. Grunden för ett inkluderande daghem är att personalen har en positiv inställning till att se och möta alla barn, oberoende av bakgrund (Andersson & Thorsson, 2007, s. 19, 161; Sandström, Nilsson & Stier 2014, s. 11-12, 26; Korsvold 2011, s. 10; Rabe & Hill, 1996, s. 26).

3.2 Mångkulturell

Det finns ingen klar definition av vad som menas med ett mångkulturellt samhälle, men den enklaste definitionen är att det är ett samhälle med många kulturer. I ett mångkulturellt samhälle har invånarna olika etniska, kulturella och/eller religiösa bakgrunder. Mångkultur innefattar variationer utifrån kön, språk, etnicitet, klass och sexuell läggning. Begreppet mångkultur kan användas för att beskriva hur ett samhälle ser ut med avseende på dess invånare. I varje kultur finns det många variationer. Kulturer påverkas av andra kulturer, och de förändras med tiden. Fastän man tillhör

samma kultur kan man ha olika normer, värderingar och levnadssätt. När vi använder oss av begreppet mångkulturellt daghem menar vi att det är ett daghem där barnen kommer från olika kulturer (Lunneblad, 2009, s. 11; Bozarslan, 2010, s. 7, 23; Skans, 2011, s. 17).

3.3 Didaktik

Eftersom den didaktiska frågan *hur* pedagogerna inkluderar barn med utländsk bakgrund vid samlingen är en del av vårt lärdomsprov, vill vi förklara begreppet didaktik för att tydliggöra vad ordet har för innebörd.

Didaktik är direkt kopplat till reflektion av undervisningens innehåll. Didaktik handlar om *varför* vi skall lära barnen, *vad* vi skall lära dem och *hur* vi skall lära dem. När man som pedagog har en mångkulturell barngrupp där det finns barn som pratar olika språk och har olika bakgrunder krävs det att man ställer sig de didaktiska frågorna *varför*, *vad* och *hur* (Skans, 2011, s. 21-22).

4 Barn med utländsk bakgrund

Barn med utländsk bakgrund kan komma från länder som är utsatta för krig och våld. Dagvårdspersonalen bör ha i åtanke att barn som de möter i många fall kan ha upplevt flykt, krig, långa separationer från föräldrar och att någon nära anhöriga har avlidit eller hamnat i fängelse. Många av barnen har förlorat sina anknytningspersoner och är svårt traumatiserade. En del barn som blivit utsatta för traumatiska upplevelser kan se ut att vara opåverkade eller ytterst lite påverkade. För personer i barnets omgivning kan det vara svårt att läsa av barnets signaler. Barn som inte har haft sin vårdnadshavare tillgänglig har troligen blivit utsatta för de flesta former av bristande omsorg. Hos dessa barn finns rädsla, ovisshet och oro för vad som kommer att hända i den främmande kulturen. De bär även på sorger över allt de förlorat. När man möter dessa barn bör man ha i åtanke att det finns stora individuella skillnader i hur barn hanterar krig och flykt (Killén, 2014, s. 77, 92; Sjöwall, 1994, s. 37).

När dagvårdspersonalen får ett nytt barn i barngruppen behöver de veta vad barnet har varit med om. Det kan hända att föräldrarna eller barnet inte orkar berätta men personalen behöver visa att de är öppna och intresserade att lyssna och ta emot föräldrarnas eller barnets berättelser. Barnet kan ha förlorat sin tillit till vuxna och

känna sig osäker samt uppleva nya situationer som hotfulla. Bland det viktigaste dagvårdspersonalen kan göra för barn i en sådan tillvaro är att arrangera barnens tillvaro så att den fort återgår till en normal och meningsfull vardag. Det är viktigt att dagvårdspersonalen är stabila och pålitliga för dessa barn. Däremot är det inte längre självklart att vuxna betyder trygghet för barnet. Dagvårdspersonalen kan finnas till för barnet genom att ge närhet och värme och ge barnet möjlighet att bearbeta sina erfarenheter. Personalen kan i samspelet ge barnet nya positiva upplevelser. Förutom närhet och värme krävs det även fasta gränser för att bygga upp en ny trygghet. Detta innebär att dagvårdspersonalen bör hålla fast vid regler och normer, vilket hjälper barnet att kunna börja lita på personalen (Fagerli, Lillemyr & Søbstad, 2001, s. 185; Ellneby, 2007, s. 35).

5 Dagvården i Finland

År 2013 var det sammanlagt 229 000 barn i dagvård i Finland. Av dessa barn var det 74 procent som vårdades i daghem. I Finland har alla barn under skolåldern rätt till dagvård. Målet med den finländska dagvården är att stöda barnets utveckling, lärande, uppväxt samt främja barnets välbefinnande. Verksamheten består av vård av barn, fostran och undervisning, i vilken pedagogiken är det mest centrala. I Finland kan dagvård ordnas som kommunal dagvård, privat dagvård eller familjedagvård. Utbildningsstyrelsen beslutar och gör upp grunderna för planen för småbarnspedagogik, som varje kommun skall följa. Vidare skall kommunerna utarbeta en egen plan för dagvården. Inom all dagvård skall en individuell plan för varje barn göras upp (Infopankki, 2016; Institutet för hälsa och välfärd, 2015; Utbildningsstyrelsen, 2015).

5.1 Styrdokument

Vi kommer i detta kapitel att ta upp styrdokument som vi anser är betydelsefulla till vår undersökning. I Finland finns det flera styrdokument för dagvården. Exempel på dessa är lagen om småbarnspedagogik, förordningen om barndagvård, förordningen om yrkesutbildad personal inom social- och hälsovården, socialvårdslagen och grunderna för planen för småbarnsfostran. Vi kommer enbart att behandla lagen om småbarnspedagogik och grunderna för planen för småbarnsfostran.

5.1.1 Lagen om småbarnspedagogik 1973/36

I lagen om småbarnspedagogik (1973/36, §1 mom. 1) föreskrivs om barns rätt till småbarnspedagogik. Denna lag gäller småbarnspedagogik som ordnas av en kommun, samkommun eller någon annan serviceproducent och ges vid daghem, i familjedagvård eller som övrig småbarnspedagogik. Småbarnspedagogik är en systematisk och målinriktad helhet som består av undervisning, fostran och vård av barn och i vilken i synnerhet pedagogiken poängteras. I §2a står det att alla barn skall erbjudas likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik. Jämställdhet mellan könen skall främjas samt ge barnen färdigheter att respektera och förstå den allmänna kulturtraditionen. Varje barns språkliga, kulturella, religiösa samt livsåskådningsmässiga bakgrund skall beaktas.

5.1.2 Grunderna för planen för småbarnsfostran

Grunderna för planen för småbarnsfostran publicerad år 2005, fungerar som ett styrdokument på nationell nivå för småbarnsfostran. Syftet med grunderna för planen för småbarnsfostran är att underlätta genomförandet av småbarnsfostran enligt samma grunder i hela landet. Syftet är även att forma utgångspunkter för utveckling av kvalitén inom småbarnsfostran samt att öka personalens kunskaper och föräldrarnas delaktighet inom småbarnsfostran (Stakes, 2005, s. 11).

Inom finländsk småbarnsfostran är de viktigaste principerna:

- Trygga människoförhållanden
- Att växa upp, utvecklas och lära sig i trygga förhållanden
- En miljö som är hälsosam och trygg, som gör det möjligt för barnet att fungera och leka på ett mångsidigt sätt
- Förståelse och uppmärksamhet enligt sin utvecklingsnivå och ålder
- Få specialstöd i den mån som sådant behövs
- Egen kultur, eget modersmål, egen religion eller livsåskådning

(Stakes, 2005, s. 17).

Barn med utländsk bakgrund skall ha möjlighet att växa upp i ett mångkulturellt samhälle så att de blir deltagare i sin egen kulturkrets och i det finländska samhället. Småbarnsfostran skiljer sig inte för de här barnens del. Deras kulturella bakgrund och modersmål skall beaktas. Inom den finländska småbarnsfostran är flickor och pojkar jämlika, även om könen har olika ställning i olika kulturer. För dagvårdspersonalen är det viktigt att ha kunskap om olika kulturer, eftersom det underlättar personalens och föräldrarnas samarbete att ömsesidigt och jämlikt diskutera barnets behov. För att barn skall lära sig ett annat språk behöver barnet systematiskt stöd. Dagvårdspersonalen behöver sätta sig in i barnets kultur, historia och levnadsvanor. Olikheter skall uppskattas och komma till uttryck i den dagliga verksamheten på daghemmet. Genom att barnet får ge uttryck för sin egen kulturbakgrund stärks barnets egen identitet (Stakes, 2005, s. 42-43).

5.1.3 Kommunens egna plan

I kommunens egna plan framhäver man vikten av att barnet skall ges möjlighet att få stöd av dagvårdspersonalen vid utvecklandet av det svenska språket. Vidare skall barnet få växa upp i och ta del av den finlandssvenska kulturen och traditioner. Samtidigt skall barnet ges möjlighet att stärka sin identitet i den givna kommunen. Barnet skall även bekanta sig med den evangelisk-lutherska traditionen som till exempel innehåller de stora högtiderna, jul, advent, påsk och midsommar. Församlingen kan besöka daghemmen under de kristna högtiderna. Detta sker ofta i samsamlingen. Inför dessa besök skall dagvårdspersonalen och vårdnadshavarna diskutera om barnet skall delta i religionsutövningen eller inte. Till daghemmen kan företrädare för andra religioner komma och berätta om sina högtider. I dessa sammanhang lär sig barnen att öva sig att visa respekt för människors olika religioner och tro. I denna kommun skall barn med utländsk bakgrund erbjudas dagvård i befintliga barngrupper. På så vis integreras de utländska barnen i barngrupper med finländska barn. I planen belyser man vikten av att dagvårdspersonalen informerar vårdnadshavarna och barnen om att fysisk bestraffning inte får användas i det finländska samhället (Närpes stad, 2011, s. 31, 51-53).

6 Mångkulturellt arbete i dagvården

Det mångkulturella arbetet inom dagvården förutsätter en medveten och välplanerad satsning av personalen eftersom behoven i barngruppen ser olika ut. När barn med utländsk bakgrund skall lära sig det nya språket är det viktigt att barnets modersmål inte glöms bort. Föräldrarna behöver informeras om att de bör fortsätta att tala sitt modersmål med barnet och inte i missriktad välmening försöker tala det nya språket. Barn lär sig att använda upprepade ord och uttryck som de hör från personal och övriga barn. Dessutom lär sig barn att förknippa ord i samband med olika situationer, till exempel i samlingen och vid matsituationen (Bozarslan, 2010, s. 29; Ellneby, 2007, s. 141; Kultti, 2014, s. 20).

Alla barn har rätt att uppleva daghemmet som en trygg, rolig och lärorik plats. Det innebär att varje barn oavsett ålder och språkliga kunskaper har rätt att vara delaktig i alla aktiviteter som daghemmet erbjuder. Daghemmet erbjuder möjligheter till språkutveckling oberoende av om det handlar om ett eller flera språk. I dagens läge skall daghemmen vara en social och kulturell mötesplats som skall förbereda samt stärka barnen för ett liv i ett allt mer mångkulturellt samhälle. I daghemmen skall barn få utveckla sitt eget kulturskapande och överföra ett kulturarv från en generation till den andra. Med kulturarv menas till exempel traditioner, värden, språk, historia och kunskaper. Varje barn skall ges möjlighet att känna delaktighet i sin egen kultur samt utveckla en förståelse för andras kulturer. Att dagens daghem är mångkulturella skall ses som en naturlig och självklar sak (Lunneblad, 2009, s. 10; Bozarslan, 2010, s. 108; Kultti, 2014, s. 21).

6.1 Mångkulturell kompetens hos personalen

Den mångkulturella kompetensen är ett av de viktigaste medlen för att motverka utländska barns marginalisering. Marginalisering innebär att barnet utestängs från barngruppen. Dagvårdspersonal har en viktig uppgift när det gäller att spegla samhällets syn på hur barn skall bemötas och tas hand om. Personalen har en viktig roll att förmedla samhällets mål och värderingar till barnen. Dagvårdspersonalen behöver se barn med utländsk bakgrund som en möjlighet istället för att bedöma allt som urskiljer sig från det vanliga som ett problem. Som personal går det inte att utveckla ett bra förhållande till barnen och föräldrarna om man har inställningen att

avvikande saker är ett problem (Bozarslan, 2010, s. 16, 27; Lahdenperä & Lorentz, 2010, s. 32).

I en studie som gjorts i Florida år 2004 har man undersökt vilka färdigheter och metoder personalen har för att förbereda barnen på daghemmet till en mångkulturell värld. I studien deltog 477 pedagoger. I artikeln poängterades att det är speciellt viktigt för barn som lever i en mångkulturell miljö att lära sig om andra kulturer och etniska grupper. Resultatet av studien visade att de flesta daghem hade mångkulturella barngrupper. Personalen var fortfarande osäkra och obekväma då det fanns barn från andra kulturer med i gruppen. Många kände att de behövde mer kunskap om mångkulturellt lärande för att känna sig mer säkra. Enligt forskningen är det viktigt att pedagogen förmedlar färdigheter om mångfald och acceptans åt barnen. I resultatet poängteras även vikten av att komma ihåg att alla barn lär sig på olika sätt. Studien visade vikten av att kontinuerligt följa med barns kunskaper för att kunna planera undervisningen efter hur barnen utvecklats (Gayle-Evans, 2004, s. 1-15).

Dagvårdspersonalen bör undvika att ha en negativ syn om de länder, bostadsområden, språk, religioner och etniciteter som barnen i barngruppen identifierar sig med. Däremot är det av betydelse att dagvårdspersonalen lyfter fram positiva saker om barnens olika kulturer vid samlingen. Detta ger barnen en positiv bild av den mångkulturella dagvårdspersonalen. Några av de viktigaste kompetenserna för en mångkulturell dagvårdspersonal är att kunna urskilja och möta olikheter samt ha vilja och förmåga att bearbeta sina egna och barnens negativa attityder och fördomar mot olikheter. De mest centrala värdemässiga förhållningssätten för dagvårdspersonal i ett mångkulturellt daghem är att inte uppmuntra "vi och dom"- attityder bland barnen samt arbetskollegorna (Lahdenperä & Lorentz, 2010, s. 31-33).

Till den mångkulturella kompetensen hör även att visa nyfikenhet inför andras kulturer samt att använda mångkulturalismen som en resurs i lärandet. Det är av betydelse att dagvårdspersonalen lär sig av varandra. Ett gott samarbete förutsätter att dagvårdspersonalen har viljan till samarbete och förmåga att lyssna på varandra (Lahdenperä & Lorentz, 2010, s. 65-66).

6.2 Mångkulturell kompetens hos barnen

För finländska barn är det positivt att i tidig ålder umgås och möta barn med utländsk bakgrund eftersom de får lära sig olika uttryck och uppfattningar (Lunneblad, 2009, s. 36).

I en studie som gjorts 2012 har man undersökt den kulturella mångfalden på förskolor i Sverige. Studien handlar om att barnen skall lära sig förstå mångfald. Den handlar även om de svenska barnens inställningar till den mångkulturella förskolan. I resultatet kom det fram att barnen har olika sociala kunskaper när det gäller mångfald. Barn som redan i förskolan fått en förståelse för kulturell mångfald har lättare att acceptera andra kulturer även senare i livet och se mångfald som något positivt. Studien visade att barns positiva attityder till mångfald inte uppstår automatiskt, utan pedagogen har en viktig roll att förmedla kunskap om mångfald till barnen (Löfdahl & Hägglund, 2012, s. 119-126).

Vi kan konstatera att det är av betydelse för både finländska barn och barn med utländsk bakgrund att möta olika kulturer i tidig ålder för att senare ha lättare acceptera olikheter. Som blivande socionomer har vi en viktig roll att främja acceptans om olikheter till barnen. Detta kan med fördel ske vid samlingen, eftersom både barn och personal är samlade.

7 Samlingen

Samlingen definieras som en grupsituation där barnen är samlade med en eller flera vuxna och deltar i gemensamma aktiviteter. Samlingen kan ske tillsammans med hela barngruppen eller i smågrupper. Samlingen har sina rötter i bland annat Friedrich Frøbels (1782-1852) pedagogik. Från hans pedagogiska modell härstammar att barnen skall sitta i en ring vid samlingen, samt att man pratar om natur, årstider och rytmik. Samlingen förbereder barnen inför skolan. Barnen lär sig att vänta på sin tur samt att sitta stilla. I samlingen får barnen träna på att prata inför andra och att lyssna på andra. Genom samlingen lär sig barnen även olika begrepp och uttryck. Namnupprop eller namnsånger i samlingen är en viktig del för att alla barn skall bekräftas. Numera poängteras barns inflytande allt mera, vilket innebär att barnens tankar och idéer skall tillvaratas. Barns delaktighet och lika värde är centrala.

Dagvårdspersonalens viktiga didaktiska uppgift blir att fundera över *hur* en samling kan utformas så att alla barn kan känna sig delaktiga och involverade. När det gäller nutidens barn talar man om att ta barns perspektiv. Med det menas att man utgår från barns intresse samt fokuserar på deras kompetens istället för deras brister. Man talar om "det kompetenta barnet", det innebär att man ser barn som att de kan, vill och att de skall ha möjlighet att prova själv. Det innebär även att barn skall ges möjlighet att ställa frågor innan dagvårdspersonalen ger svaren. Dagvårdspersonalens uppgift är att med nyfikenhet och intresse lyssna på vad barnet har att säga, låta barnet själv få prova och tillåta det att misslyckas. Samlingen är ofta en trygg stund för barn med utländsk bakgrund men i början kan det vara utmanande för barnen att lyssna till ett språk de inte behärskar. Sångstunder innebär oftast glädje och en positiv upplevelse, vilket gör det till ett utmärkt tillfälle för barnet att lära sig olika begrepp (Eide, Os & Pramling Samuelsson, 2011, s. 2; Ellneby, 2007, s. 35-36; Olofsson, 2010, s. 8-9, 16, 19, 22-23).

Samlingen har även viktiga funktioner för dagvårdspersonalen. Den ger struktur och ordning i arbetsdagen samt legitimerar yrkesrollen. Dagvårdspersonalen bör se barnet som en jämbördig person värd att lyssna till, visa äkta intresse för det barnet har att säga, vara emotionellt närvarande och ge barnet positiv bekräftelse och respons. Samlingen skall erbjuda barnet spänning, utmaningar och omväxling. Av dagvårdspersonalen krävs ett tydligt och medvetet ledarskap för att alla barn i gruppen skall få vara delaktiga på sina villkor. Detta förutsätter en god planering. En bra ledare är tydlig och lyhörd för barns reaktioner samt låter barnens reaktioner styra samlingens upplägg. Dagvårdspersonalen skall även jobba för allas lika värde. Ett tema bör väljas i samspel mellan personal och barn. Temat bör fånga barnens intresse för att det skall bli lyckat (Olofsson, 2010, s. 36, 39-40, 134-135).

I en studie som gjorts i Norge år 2011 har man undersökt i vilken mån barnen hade möjlighet att vara delaktiga vid samlingen. Studien gjordes med hjälp av observationer på åtta olika förskolor. Syftet med studien var att undersöka hur små barn är delaktiga vid samlingen och vilken grad av medbestämmande de har. Vid genomförandet av samlingen skall det vara möjligt för barnen att vara delaktiga, alla barn skall ha möjlighet att delta i gemenskapen och det är viktigt att aktiviteterna tar hänsyn till barns olika förutsättningar. Den vuxnes sätt att kommunicera och samspela med barn är av betydelse för barns delaktighet. I studien kom det fram att förskolelärare upplever att större grupper är ett hinder för barns delaktighet, medan mindre grupper

ger större möjlighet för barnen att vara delaktiga. Samlingen handlar mycket om gemenskap och att barn skall lära sig att vara öppna inför andras perspektiv. Det handlar om att vara öppen för andra kulturer de möter. Att delta i gemenskapen vid samlingen innebär att vara inkluderad i gruppen och få möjlighet att känna tillhörighet i gruppen och ha inflytelse till det som sker (Eide m.fl. 2011, s. 1, 5-7).

Barns delaktighet handlar även om att det enskilda barnet blir hört, ges möjlighet till att uttrycka sina önskemål, idéer och känslor. För barns delaktighet är det viktigt att deras yttringar blir tagna på allvar av personalen. Barns delaktighet handlar inte enbart om att barnen skall bestämma vad som skall ske vid samlingen, utan att personalen tar i beaktande barnens intressen och att de får vara med och ta beslut. I studien kom det fram betydelsen av att ta i beaktande barns ansiktsuttryck och kroppsspråk. Vikten av att alla barn fick tid att uttrycka sig belyses. Resultatet visade att personalen hade lättare att lyssna på varje enskilt barn så länge ämnet hölls inom ramarna för det personalen planerat. Viktigt är att ge barnen tid att uttrycka sina meningar. Studien visade även att det är lättare att ta hänsyn till hela gruppen än att ta hänsyn till varje enskild individ. I resultatet kom det fram att barn har få möjligheter att spontant påverka samlingsstunden när personalen redan har planerat upplägget. Barnens perspektiv tillvaratogs när det var till nytta för det ledaren hade planerat. Samlingen är en bra situation för barn att bli inkluderade i gemenskapen i gruppen (Eide m.fl. 2011, s. 11, 17).

Att anpassa innehållet i samlingen så att alla barns enskilda behov beaktas är självklart en utmaning, eftersom barnens behov kan se väldigt olika ut. Ännu en gång kan vi konstatera hur viktigt det är att utgå från barnens intresse, vilket underlättar att alla barn skall känna sig inkluderade vid samlingen. Detta kräver en planerad och medveten satsning av personalen eftersom barn har olika behov.

8 Inkludering vid samlingen

Samlingen är viktig för barn med utländsk bakgrund eftersom de i samlingen samspelar med andra barn och vuxna, vilket innebär att de lär sig språket och tränar sig på att kommunicera med andra. Samtidigt är det viktigt att de använder och utvecklar sitt eget modersmål. Om modersmålet glöms bort finns det en risk att barnens personlighetsutveckling påverkas. Barn med utländsk bakgrund som ges

möjlighet att utveckla sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och att utveckla kunskaper inom andra områden. Tidigare forskning visar att daghemmen erbjuder stora möjligheter för barn att utveckla det svenska språket. Detta sker till exempel genom högläsning då dagvårdspersonalen läser sagoböcker för barnen. För att arbeta inkluderande i samlingen skall ett relevant innehåll väljas utifrån barnens bakgrund och kunskaper. I samlingen är det viktigt att fokusera på att förändra miljön istället för att åtgärda brister hos barnet. Dagvårdspersonalens syn på detta har stor betydelse för hur barns lärande utvecklas, i samspel och dialog. För barns lärande är det stor skillnad om kommunikationen grundar sig på att den vuxne vill rätta till brister hos barnet eller om kommunikationen bygger på att den vuxne visar intresse för barnet. Dagvårdspersonalen kan genom att visa respekt för barnets kulturella bakgrund och modersmål stärka barnets identitet och självkänsla. Detta är betydelsefullt för barnets motivation att lära sig (Kultti, 2014, s. 33; Lunneblad, 2009, s. 36-37; Skans, 2011, s. 20, 29, 127).

För att inkludera barn med utländsk bakgrund i samlingen är det av betydelse att dagvårdspersonalen använder sig av gester, miner och andra uttryck för att stödja det talade språket. Sagoläsning tränar barnets andraspråklärande. Sagoböckerna skall väljas med noggrannhet för att uppnå en språkutvecklande effekt. Det är lättare för barnet att utveckla ett mer allsidigt språk om dagvårdspersonalen vid samlingen samt sagoläsningen bidrar med associationer och kopplingar till barnets vardag. Konkreta föremål eller bilder från sagoböcker kan användas som rekvisita. Begrepp och ord som förekommer i sagoboken kan förklaras innan läsandet. Det är av stor vikt att dagvårdspersonalen anpassar sitt språk till en nivå som bara är något över barnets. Dagvårdspersonalen bör komma ihåg att barnets intellektuella nivå inte överensstämmer med barnets språkliga nivå. Denna skillnad får inte leda till att barnet behandlas som om det är yngre än vad det är i verkligheten. Om språket inte anpassas finns en stor risk att barnet stänger av lyssnandet. När dagvårdspersonal skall rikta uppmärksamhet mot barns olika behov, handlar det om att vara medveten om barns olika förutsättningar, eftersom samling sker i större eller mindre grupper påverkar barns enskilda behov alla i gruppen. Det finns ingen färdig beskrivning på hur man skall bemöta barn med utländsk bakgrund. Av den enkla orsaken att alla barn är unika individer. Varje barn behöver bemötas utifrån sina erfarenheter och kunskaper (Bozarslan, 2010, s. 7; Kultti, 2014, s. 22; Skans, 2011, s. 26, 34-35).

Daghemmen erbjuder ofta omfattande möjligheter till språkutveckling, dels för att barns språkutveckling är en central del av dagvården och dels för att barn och vuxna samspelar med varandra. Barnen lär sig även när de samspelar med andra barn och daghemmen erbjuder också gemensamma erfarenheter åt barnen, till exempel sångstunder. För att skapa en gynnsam språkmiljö vid samlingen är det viktigt att dagvårdspersonalen medvetet arbetar för detta utifrån barnens kunskaper och erfarenheter. Upprepning är grundläggande i barns språkliga utveckling, vilket innebär att dagvårdspersonalen kan använda upprepning vid samlingen medvetet i syfte att utveckla språket hos de barn som har ett annat modersmål. Detta innebär till exempel att dagvårdspersonalen upprepar veckodagar, sångtexter och instruktioner som ges vid samlingen (Kultti, 2014, s. 22, 33, 82, 105).

För språklig utveckling på daghemmet betonar Kultti (2014, s. 106) vikten av kreativa aktiviteter som personal och barn deltar i tillsammans, användning av redskap som föremål, bilder och benämning av föremål i omgivningen samt att se över vilka sagoböcker och sånger som används och speciellt hur de används.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att sagoböckerna har en stor betydelse för utvecklandet av barnens språk, vilket också gör det viktigt att pedagogerna använder sig av bilder och konkreta föremål vid sagostunder. Detta för att göra sagostunden ännu mera språkutvecklande, eftersom det ökar förståelsen hos barn som har annat modersmål. Vi har konstaterat hur viktigt det är att man som pedagog tar sig tid att ta reda på barnens kunskaper och erfarenheter för att kunna anpassa innehållet i samlingen enligt barnens behov av utmaningar.

9 Sammanfattning av teorin

Samhället i Finland har blivit ett mångkulturellt och internationellt samhälle, vilket också innebär att dagvården har blivit mångkulturell. När det gäller inkludering av barn med utländsk bakgrund vid samlingen har dagvårdspersonalen en viktig uppgift att få varje barn att känna delaktighet, meningsfullhet och gemenskap. När dagvårdspersonalen inkluderar strävar de till att möta alla barn som enskilda individer. Tanken med inkludering är att miljön och innehållet i samlingen skall anpassas till alla barns behov, inte att barnen själva skall ändra på sig.

Många av de utländska barnen kommer från länder som är utsatta för krig och våld och kan vara svårt traumatiserade och ha svårt att lita på vuxna. Dagvårdspersonalens viktiga uppgift blir att vara en trygg person som håller regler och normer, och som barnet lär sig lita på.

I Finland var det år 2013 sammanlagt 229 000 barn i dagvård. Andelen som vårdades i daghem var 74 procent. Vi nämnde exempel på Finlands styrdokument för dagvården. Vidare behandlade vi lagen om småbarnspedagogik och grunderna för planen för småbarnsfostran. I Finland skall varje kommun följa grunderna för planen för småbarnsfostran. Förutom detta skall även enskilda kommuner utarbeta en egen plan för småbarnsfostran. Vidare skall dagvårdspersonal göra upp en individuell plan för varje barn. Vi tog fasta på vad styrdokumentet poängterade om barn med utländsk bakgrund.

Det mångkulturella arbetet inom dagvården innebär att behoven i barngrupperna kan se olika ut, vilket förutsätter en välplanerad och medveten satsning av personalen. Personalens mångkulturella kompetens är det viktigaste medlet för att motverka utländska barns marginalisering. Det är viktigt att dagvårdspersonalen ser barn med utländsk bakgrund som en möjlighet istället för något avvikande.

I teoridelen tar vi även upp ett kort kapitel om mångkulturell kompetens hos barnen. Detta kapitel valde vi att ha med även fast vår undersökning enbart behandlas ur dagvårdspersonalens synvinkel. Orsaken till att vi valde att ta med detta kapitel är att belysa vikten av att barn visar respekt och förståelse för andras kulturer. Barn som lär sig förstå mångfald har även lättare att senare i livet se det som något positivt.

Samlingen som är kärnan i vårt arbete har utvecklats den senaste tiden. När det gäller nutidens barn talar man om att ta barns perspektiv. Med det menas att man fokuserar på barnens kompetenser och intressen istället för deras brister. Samlingen är även viktig för dagvårdspersonalen, den ger struktur och ordning i arbetsdagen. En inkluderande samling förutsätter en god planering. Samlingen är en viktig del i barnens andraspråkslärande. Detta förutsätter att dagvårdspersonalen använder sig av konkreta föremål, till exempel bilder från sagoböcker.

Eftersom daghemmen erbjuder en språkutvecklande miljö har barnen ofta omfattande möjligheter att lära sig språket, dels för att barn samspekar med andra barn och vuxna och dels för att barns språkutveckling är ett centralt uppdrag inom dagvården.

Dagvårdspersonal bör medvetet arbeta för att skapa en gynnsam språkmiljö vid samlingen. Detta bör ske utifrån barnens kunskaper och erfarenheter. Upprepning kan användas medvetet i syfte att utveckla språket hos barnen.

10 Undersökningens genomförande

I detta kapitel kommer vi att redovisa för valet av metod och motivera varför vi har valt att använda oss av en kvalitativ undersökning. Vi kommer att beskriva den kvalitativa forskningsmetoden, hur vi går tillväga samt hur vi kommer att skydda respondenternas identitet.

10.1 Kvalitativ metod

Vi har valt att göra en kvalitativ undersökning eftersom vårt mål är att få fram dagvårdspersonalens åsikter, upplevelser samt kunskaper. Detta blir lättare att uppnå genom att göra kvalitativa intervjuer eftersom vi då har möjlighet att även ställa följdfrågor. Man kan använda sig av både intervjuer och observationer inom den kvalitativa forskningsmetoden. Vi har valt att endast använda oss av intervjuer eftersom vi har en begränsad tid på oss. För att kunna observera hur dagvårdspersonalen inkluderar barn med utländsk bakgrund vid samlingen skulle observationer behöva göras under en längre tid.

Vid kvalitativa intervjuer ställs enkla och raka frågor. Detta underlättar respondenternas möjlighet att ge innehållsrika svar på intervjufrågorna. Frågorna bör dock inte följas in i minsta detalj, utan respondenten som intervjuas skall själv få styra hur intervjun utvecklas. När man använder sig av kvalitativa intervjuer ställs samma frågor åt alla respondenter, detta kallas för standardisering. Vid en kvalitativ intervju är det respondenternas egna uppfattningar och synvinklar som blir resultat av undersökningen. Inspelning är det vanligaste sättet att dokumentera en kvalitativ intervju. I sådana fall när man inte har möjlighet att spela in intervjun, kan man använda sig av anteckningar som dokumentationsmetod. Om intervjun skall spelas in måste respondenten ge sitt samtycke till detta före intervjun inleds (Trost, 2010, s. 25, 39; Eliasson, 2011, s. 25).

Kvale (1997, s. 84-85) har delat in intervjuundersökningen i sju stadier: tematisering, planering, intervju, utskrift, analys, verifiering och planering.

Det första stadiet är tematisering, då formuleras undersökningens syfte och ämnet för undersökningen beskrivs innan intervjuprocessen börjar. Man bör klargöra undersökningen med *vad*, *varför* och *hur*. Med *vad* menas att man skall skaffa sig förkunskap om det ämne som skall undersökas. Med *varför* menas att man skall klargöra syftet med undersökningen. Med *hur* menas att man skall skaffa sig kunskap om olika intervju- och analystekniker, och att avgöra vilka som är lämpligast i sammanhanget (Kvale, 1997, s. 85, 91, 105).

Nästa steg blir planering, då undersökningens sju stadier skall planeras samtidigt som man tar hänsyn till vilken kunskap som eftersträvas. De moraliska konsekvenserna av undersökningen skall beaktas, som till exempel respondenternas samtycke att delta i undersökningen. Man behöver fundera över om det finns konsekvenser för intervjupersonerna (Ibid, 1997, s. 85, 105).

I det tredje stadiet genomförs intervjuerna. Intervjuerna skall genomföras enligt en intervjuguide och med ett reflekterande förhållningssätt till den eftersökta kunskapen. Man bör klargöra hur sekretessen skall bevaras för att skydda respondenternas identitet (Ibid, 1997, s. 85, 105).

I det fjärde stadiet, utskrift, förbereder man intervjumaterialet för analys, vilket vanligen innebär en överföring från talspråk till skriftspråk. På detta stadie måste man också komma ihåg att konfidentialiteten säkras. Med konfidentialitet menas att privat data som identifierar respondenterna inte kommer att redovisas (Ibid, 1997, s. 85, 105, 109).

Det femte stadiet består av en analys, då skall man utifrån undersökningens syfte, ämne och på grundval av intervjumaterialets karaktär avgöra vilka analysmetoder som är lämpliga för intervjuerna. Man bör planera hur djupt och kritiskt man kan analysera intervjuerna (Ibid, 1997, s. 85, 105).

I det sjätte stadiet, verifieringen, skall man fastställa intervjuresultatens generaliserbarhet, reliabilitet och validitet. Reliabiliteten berör resultatets konsistens medan validitet hänför sig till om en intervjuundersökning undersöker vad som var avsett att undersökas (Ibid, 1997, s. 85).

I det sjunde och sista stadiet, rapportering, skall man slutligen göra en redogörelse över resultatet som kommit fram i undersökningen samt en redogörelse över de använda metoderna (Ibid, 1997, s. 85).

10.2 Tillvägagångssätt

Vi valde att intervjua daghemspersonal från tre olika daghem för att få ett bredare perspektiv och ett tillförlitligare resultat. Våra respondenter valdes ut enligt bekvämlighetsurval. Med det menas att vi använde oss av respondenter som finns nära och är lättillgängliga. Vi valde respondenter från daghem där vi från tidigare visste att det finns en stor andel barn som har utländsk bakgrund (Holme & Solvang, 1997, s. 183).

Alla våra respondenter jobbar som barnträdgårdslärare. Vi frågade även barnskötare, men eftersom de sade att de sällan håller samlingar tackade de nej till intervjuerna. Två av respondenterna jobbar med barn i åldern 0-2 år och tre av respondenterna jobbar med barn i åldern 3-5 år. Vi valde att intervjua personal som jobbar med yngre barn och personal som jobbar med äldre barn för att få ett tillförlitligare svar och en bredare synvinkel. Orsaken till att vi valde tre respondenter som jobbar med barn i åldern 3-5 år var att vi anser att samlingen med äldre barn är mera avancerad och innehållet är mer pedagogiskt.

Vi tog kontakt med respondenterna personligen angående vår undersökning. Vi gav dem intervjufrågorna på förhand så att de fick möjlighet att förbereda sig, vilket innebär att vi fick mera utförliga svar. Svaren var därför genomtänkta. Se intervjufrågorna i bilaga 1.

Intervjuerna skedde på respondenternas arbetstid samt på deras arbetsplats. Vi hade på förhand bestämt tid. Vi valde att intervjua en respondent i taget. Detta eftersom intervjusvaren skulle bli personliga och inte kunna påverkas av andra respondenters tankar. För att vi skulle få fram respondenternas egna upplevelser och åsikter var det bästa alternativet att intervjua en respondent i taget. Vid intervjuerna var det en av oss som ställde frågor till respondenten medan den andra av oss satt och observerade respondentens kroppsspråk, gester och mimik.

Vi valde att banda in våra intervjuer med en diktafon för att få ut så mycket som möjligt av dem samt kunna ta med citat från dem. Genom att banda in intervjuerna fick vi med

allt som respondenterna sagt. Före intervjuerna inleddes frågade vi om respondenternas godkännande att intervjuerna bandades in. När vi lyssnade igenom intervjuerna skrev vi ordagrant ner vad respondenterna sagt. Efteråt printade vi ut dem för att få en överblick över alla intervjusvar och för att få med allt.

10.3 Datasekretess

För att skydda respondenternas identitet kommer vi inte att skriva ut namn, kön och ålder. Vi informerade respondenterna om att intervjuerna skulle bandas in och att vi skulle radera dem efter vi lyssnat på dem.

10.4 Analysmetod

Vi har valt att analysera intervjuerna med hjälp av analysmetoden teoretisk tolkning. Detta innebär att man läser och lyssnar igenom intervjuerna flera gånger och skriver ner egna uppfattningar av respondenternas svar utan att använda sig av en specifik metod. När det gäller teoretisk tolkning är det viktigaste att inte dra för snabba slutsatser av respondenternas svar (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 253-257).

I vår resultatredovisning kommer vi att ta med citat från respondenternas svar. Vi anser att detta gör resultatet tydligare och mer tillförlitligt för läsaren. Eftersom våra respondenter pratar dialekt har vi valt att översätta deras intervjusvar till standardsvenska. Detta gör vi även för att skydda respondenternas identitet.

11 Resultatredovisning

I detta kapitel kommer vi att redogöra för de resultat vi fått fram genom våra kvalitativa intervjuer med dagvårdspersonal. Eftersom vi har gjort kvalitativa intervjuer kommer vi att redovisa resultatet i textformat. Vi kommer att behandla intervjusvaren i ordningsföljd enligt frågeformuläret. Vi kommer att använda oss av många citat för att kunna belysa olika åsikter och för att texten skall vara trovärdigare för läsaren. Vi har valt att förkorta några citat och då har vi använt tecknet (...). Citaten är skrivna med kursivstil. Vi vill påpeka att resultatet inte är något generellt resultat, utan det belyser några pedagogers förhållningssätt vid samlingen.

11.1 Respondenternas egen syn på inkludering

Vi inledde intervjuerna med att fråga respondenterna vad inkludering innebär för dem. Synen på begreppet inkludering varierade något bland respondenterna. Tre av respondenterna menade att inkludering innebär att barnen skall känna samhörighet i gruppen.

Respondenterna berättade:

"Få in barnen på ett bra sätt i vårt finländska daghemssystem, och på ett tryggt sätt så att de känner sig välkomna."

"Innebär att man antingen får ett barn med annat modersmål eller utländsk bakgrund eller ett barn som har speciella behov. Ett annorlunda barn, som man måste tänka till lite extra för att få gruppen att fungera med."

Responsen visar på att inkludering innebär att man inte tänker på att någons ålder, svårigheter och bakgrund skall påverka, utan alla barn skall få vara inkluderade i barngruppen.

"(...) alla skall känna sig välkomna oavsett vad de pratar för språk då de kommer och att vi skall se alla och att de skall bli hörda."

"(...) allihopa skall vara inkluderade i helheten, planeringen, allt."

Av svaren som vi fick av respondenterna upplever vi att samhörigheten spelar en stor roll för att barn med utländsk bakgrund skall känna sig inkluderad i barngruppen. Utgående från detta kan man även tolka att inkludering innebär att barnen skall känna sig välkomna i barngruppen oavsett vilken bakgrund de har. Resultatet visar att man som dagvårdspersonal på förhand behöver planera samlingen noggrannare när man har barn med utländsk bakgrund med i gruppen. När dagvårdspersonal planerar skall de utgå från att alla barn skall känna sig inkluderade i innehållet. Inkludering tas upp och beskrivs i teoridelen (se kap. 3.1).

11.2 Personalens agerande vid samlingen

Vi fortsatte intervjuerna med att fråga hur personalen agerar vid samlingen för att inkludera barn med utländsk bakgrund.

Alla av respondenterna poängterade vikten av att använda sig av mycket bilder när man har barn med utländsk bakgrund i barngruppen. Bilder läggs också upp i rummen man vistas i. Tre av respondenterna poängterade att det är viktigt att prata tydligt och långsamt och använda sig av standardsvenska. En av respondenterna nämnde även att de använder sig av tecken som stöd vid samlingsituationer, för att barn med annat modersmål skall ha lättare att följa med. Respondenterna underströk användningen av sagopåsar och konkreta föremål, och att man inte bara pratar och pratar. Detta för att de som inte har språket lättare skall förstå vad pedagogerna menar.

"Om man vet på förhand att man får ett utländskt barn, så sammanställer man material. (...) kör med samma rutiner i samlingen, enkelt språk, många bilder och att man pratar långsamt."

"Vi försöker använda ett tydligt kroppsspråk när vi har våra samlingar och andra aktiviteter."

"Vi använder oss av bildscheman över hur dagen ser ut och mycket bilder har vi över allt t.ex. bilder på vilka barn som är närvarande."

"(...) man behöver ibland förenkla saker och ting då man har samling fast det är ju någonting som barnen inte skall märka av utan man måste ju som själv tänka till."

Utgående från detta kan man tolka att alla respondenter upplever att bilder och bildscheman underlättar samlingen för barn med utländsk bakgrund. Bilderna underlättar att stödja det talade språket och att fånga barnets intresse. Att använda sig av kroppsspråk och att prata långsamt och tydligt var även något som flera av respondenterna var eniga om. För barn som har ett annat modersmål är det lättare att förstå vad daghemspersonalen menar när de använder sig av kroppsspråk. Responsen som vi fick visar på att samma rutiner vid samlingen är av betydelse för att barn med utländsk bakgrund skall uppleva trygghet, eftersom de vet vad som skall hända. Användning av konkreta föremål och bilder vid samlingen tas upp i teoridelen (se kap. 8).

11.3 Beaktande av utländska barn samtidigt som en gruppaktivitet dras

Vi fortsatte intervjun med att fråga hur respondenterna beaktar utländska barns enskilda behov samtidigt som de drar en gruppaktivitet. Vi ville få fram vilka svårigheter som finns.

Tre av respondenterna anser att det är viktigt att dela upp barngruppen i mindre grupper när det finns utländska barn med i gruppen. En av respondenterna delade in dem enligt kunskapsnivå och tänkte inte på att det finns utländska barn med i gruppen. Resultatet vi fick visar att personalen bör ge extra stöd till de utländska barnen när möjlighet finns. Extra stöd kan ges genom att man förklarar noggrannare och visar konkret med hjälp av kroppsspråk och bilder.

Respondenterna berättade:

”Vi delar in dem i tre olika grupper enligt enskilda behov, jag tänker inte på att de är utländska utan vad de kan. (...) de duktiga barnen borde ju också få sina utmaningar men det blir att man använder en enklare saga så hänger alla med.”

”Just det här med att jobba mycket i mindre grupper om man har utländska barn. (...) man måste ju också tänka på de här andra barnen i gruppen, man kan ju inte säga nej nu kan vi inte göra det här på grund av det här barnet. Det skall fungera fastän man har sådana här barn i gruppen (...).”

Responserna visar att dagvårdspersonalen bör komma ihåg att de andra barnen i gruppen också behöver få utmaningar enligt sin ålder.

”Använder bildscheman (...) och visar färdiga resultat så att de ser vad man skall göra. Man förenklar och förenklar. Man har till exempel färdiga modeller vid pyssel och gymnastikstunder så behöver inte barnet fundera oj nej vad skall vi göra nu”.

”Svårigheter är just att det kan bli missförstånd. Att man inte förstår varandra och att barnet kanske oftast reagerar fysiskt och blir våldsam eller drar sig tillbaka, det är oftast vanligt.”

”Det är klart det finns svårigheter, det kan lätt hända att de blir oroliga när det blir någon förändring då försöker man med bilder visa igen vad vi skall göra. (...) det är just vilka

förväntningar man har själv som pedagog, det gör ju nog mycket och man måste ha inställningen att de klarar nog det så får man testa dem och se hur det går.”

Av ovanstående citat kan man tolka att svårigheter finns och att de uppkommer när personalen och barnen inte förstår varandra. Vid missförstånd använder personalen bildscheman för att igen kunna visa vad de skall göra.

11.4 Hur samlingen påverkas av barn med utländsk bakgrund

Vi fortsatte intervjuerna med att fråga hur barn med utländsk bakgrund påverkar samlingen och vilka utmaningar och möjligheter som finns.

Två av respondenterna menade att utmaningen är att få med barnen och få dem att koncentrera sig i samlingen. En av respondenterna påpekade om man har en lättare saga så märker man att barnen hänger bättre med. Hur man läser och att man gör det intressant poängterades. Det underlättar att använda flanellografsagor där bilder ingår. Resultatet vi fick visar att det är av betydelse att förenkla samlingen när man har barn med utländsk bakgrund med i gruppen, samtidigt är det viktigt att komma ihåg att det finns andra barn i gruppen som behöver få sina utmaningar. Två av respondenterna menade även att samlingen kräver mera förberedning när man har barn med utländsk bakgrund i barngruppen, för att fånga barnens intresse och koncentration. Att fånga deras uppmärksamhet upplevs vara svårare när barnen inte kan språket, eftersom det då lätt blir att barnet hittar på något annat. Att utgå från barnets intresse beskrivs i teoridelen (se kap. 7).

”Utmaningen är att man verkligen märker att de lyssnar och att man får dem fångade.”

”Utmaningen är att tålamodet inte är så långt för barnen. Om de inte förstår så ser man direkt att de inte har tålamod med det vi håller på med. Därför krävs det mera av personalen att man är engagerad och försöker motivera barnet att hänga med.”

”(...) det är ju nog jättesvårt att få med dem då de inte kan språket. För nog är det ofta att de sitter och tittar på en och ser ut som att de funderar vad säger hon nu tro. Då blir det lätt att de hittar på någonting annat.”

Responsen vi fick visar att det krävs mera av personalen för att barnen skall ha tålamod att hänga med vid samlingen.

”Möjligheter för andra barn är att inse att det inte är så lätt och självklart för alla barn.”

En av respondenterna betonade att man måste tänka till som barnträdgårdslärare när man förbereder samlingen. Detta sker genom att man sammanställer material på förhand och planerar utgående från allas behov.

”Möjligheterna är ju bra, man får ju tänka igenom själv också, hur skall jag få fram det jag vill få fram, vilket material behöver jag, att man inte bara går in och tänker ja nu ska vi ha samling. Man måste tänka till som barnträdgårdslärare, tänka att vad krävs nu och att alla skall kunna ta del av det. Det är ju en positiv sak men det kan vara en utmaning också.”

”Möjligheter är att både barn och personal automatiskt får ett mångkulturellt tankesätt. Man får ju bort lite av rasismen när man blandar alla möjliga kulturer. Man tänker kanske inte att någon är annorlunda utan man får redan som tidigt se att man kan vara olika.”

”(...) och det är nog en rikedom att ha mångkulturella barngrupper, det måste jag nog säga. Man får ju själv och barnen får, ett större perspektiv av hur världen ser ut och att det finns de som pratar ett annat språk och de som ser annorlunda ut.”

Av ovanstående citat kan man tolka att personalen upplever mångkulturella barngrupper som en möjlighet i sig, eftersom barnen lär sig om olikheter redan i tidig ålder. Att samlingen behöver förenklas var något som alla respondenterna var eniga om.

11.5 Utländska barns påverkan på val av tema

Intervjun fortsatte med att vi frågade av respondenterna om utländska barn påverkar val av teman.

En av respondenterna berättade att barn med utländsk bakgrund nog påverkar val av teman, medan fyra av respondenterna menade att val av teman inte påverkas särskilt mycket. Tre av respondenterna påpekade att de inte väljer något tema som behandlar religion.

”(...) vi har det tema som vi tänkt ha. Har vi till exempel sagotema gör man ju det tema enklare. Men val av tema påverkar inte.”

”När vi valt tema har vi aldrig tänkt att detta är någonting som borde vara enklare. Det är nog i så fall vartefter som man märker att det är någonting man behöver göra enklare än vad man tänkt. (...)”

”Vi behandlar inte alls religion på dagis, varken vår eller någon annans. Men annars tycker jag inte att val av teman påverkas. (...) man tar inget allt för svårt i början utan man måste ju läsa av situationen vad de kan. Vi försöker se möjligheterna och inte omöjligheterna.”

Av ovanstående citat kan man tolka att själva valet av tema inte påverkas särskilt mycket för majoriteten av respondenterna, men temat som valts kan vid behov förenklas. Ändå visar vårt resultat på att dagvårdspersonalen inte väljer något allt för svårt tema i början.

11.6 Uppdelning vid samlingsituationer

Vi fortsatte intervjun med att fråga om barngruppen är uppdelad vid samlingsituationer. En av respondenterna berättade att hennes barngrupp är uppdelad i två grupper vid morgonsamlingen. Våra andra respondenter berättade att deras morgonsamling hålls tillsammans med hela barngruppen. Fyra av respondenterna berättade att deras barngrupper är uppdelade vid sagostunder. Sagan delas upp, en lättare saga och en svårare. Barnen som har annat modersmål är oftast i den lättare sagan på grund av språket, men barnens ålder tas även i beaktande. Personalen lär sig hela tiden vilka sagor som är lämpliga och vilka som är för svåra.

Respondenterna berättade:

”När jag gick i skolan pratade de om att dela upp grupper, men jag tycker att allihopa skall vara med på den första samlingen på dagen, så att barnen ser vem som är här och får samma början på dagen och efteråt kan man dela upp barngruppen. Men de utländska barnen skulle säkert hänga med bättre om samlingen skulle vara uppdelad.”

Några respondenter underströk att det skulle vara skäl att dela upp samlingen, speciellt om man har något svårt tema. Däremot var det endast en av respondenterna som hade sin barngrupp uppdelad vid samlingen. De andra jobbar i mindre grupper efter samlingen.

”Just nu har vi uppdelat vid samlingssituationer eftersom vi har en stor barngrupp. Så att det skall bli en lugnare samling och att man skall ha chansen att se allihopa samt att de skall känna att de blir sedda och hörda.”

Responsen vi fick visar att de flesta av respondenterna betonade att samlingen borde ske i mindre grupper när barn med utländsk bakgrund finns med i gruppen. Mindre grupper gör det lättare för barn med utländsk bakgrund att hänga med vid samlingen. En mindre grupp ger en större möjlighet för dagvårdspersonalen att se det enskilda barnet. I en mindre grupp är det lättare för barnen att känna sig sedda och hörda. Samlingen beskrivs i kapitel 7 i teoridelen. Där beskrivs även att samlingen kan ske tillsammans med hela barngruppen eller i mindre grupper.

11.7 Att satsa på samlingen ur de utländska barnens perspektiv

Vi fortsatte intervjun med att fråga hur mycket respondenterna satsar på samlingen ur de utländska barnens perspektiv.

Tre av respondenterna berättade att de inte satsar så mycket på samlingen ur de utländska barnens perspektiv. Vi tror att tidsbrist för planering kan vara en orsak till att personalen inte satsar så mycket på samlingen ur de utländska barnens perspektiv. En av respondenterna nämnde att hon tidigare haft bosniskt och armenskt tema. Svaren vi fick av respondenterna var varierande.

”Inte satsar vi så mycket på den. Det kan vara någon gång att vi förklarar extra. Jag tar ingen lång saga för jag vet att de inte hänger med då fast det finns vissa som kan göra det. Så på det viset begränsar det ju lite.”

”(...) om man tänker så, satsar man ju kort och koncist och att det är upprepning som är bra för barn med utländsk bakgrund.”

”(...) man kollar ju lite vad de är intresserade av och att man faktiskt sätter sig ner och tar sig tid att kolla upp. Så kan man baka in det i samlingen just för att få intresset fångat när tålamodet försvinner och vinna deras uppmärksamhet. Man måste ju förstås se ur barnets språkliga perspektiv att vi inte pratar samma språk så då måste man ta till bilder och kroppsspråk.”

En respondent berättade att de använder sig av dagens ord, då dras ett ord ur en påse och ordets betydelse diskuteras tillsammans med barnen. Detta för att barnen skall

lära sig nya ord. Resultatet vi fick visar att dagvårdspersonalen satsar på samlingen ur de utländska barnens perspektiv genom att använda sig av kroppsspråk, bilder, bildscheman och upprepningar för att vinna barnens uppmärksamhet. Inkludering av barn med utländsk bakgrund vid samlingen tas upp i teoridelen (se kap. 8).

11.8 Beaktande av grunderna för planen för småbarnsfostran och kommunens egna plan

Intervjun fortsatte med att vi frågade hur respondenterna beaktar grunderna för planen för småbarnsfostran och kommunens egna plan när det gäller barn med utländsk bakgrund.

”Vi har pratat flera gånger om att det skulle behöva komma en representant och berätta om barnens kulturer. Jag har läst igenom planerna, men som sagt inte tittar man ju hela tiden i dem.”

”Det är just det här att man skall ha någon som berättar om deras kulturer. Man är öppen för allt, om någon vill komma och berätta om sitt land så får de gärna göra det. Vi har inte haft såhär mycket arbetsinvandring som det är nu, så en förespråkare är faktiskt något att satsa på till nästa höst.”

”Alla i personalen måste ju bekanta sig med båda planerna. Just när det gäller utländska barn så försöker man ju att vara positiv till deras kultur och bakgrund samt visar förståelse för vad de gått igenom tidigare (...) och att man respekterar allas kulturer. I vissa kulturer är det ju stor skillnad på pojkar och flickor, och i planen tas det upp om jämlikhet. Så detta visar vi tydligt åt familjen att vi inte har någon skillnad på könen. Och just att de skall känna sig hemma i den finländska kulturen.”

”(...) vi tar hänsyn till deras kultur, i planerna står det att vi skall göra det. Man skall ge dem chansen att få utveckla ett svenskt språk och att de skall känna sig hemma i Finland, vi arbetar ju för det allihopa förstås. De som behöver får individuellt stöd och att vi tränar mera med dem samt stöder dem på bästa sätt.”

Alla respondenter berättade att de har läst igenom planerna. Av två respondenters ovanstående svar kan man tolka att en förespråkare för olika kulturer är något det borde satsas på för att både barn och personal skall få en ökad förståelse för olika kulturer. Två av respondenterna nämnde betydelsen av att respektera och ta hänsyn

till barns olika kulturer. Grunderna för planen för småbarnsfostran tas upp i teoridelen (se kap. 5.1.2) och kommunens egna plan tas upp i kapitel 5.1.3.

11.9 Kompetenser i arbetet med mångkulturella barngrupper

Vi fortsatte intervjun med att respondenterna fick berätta vilka kompetenser de tycker behövs i arbetet med mångkulturella barngrupper.

Fyra av respondenterna nämnde att det behövs kunskap om olika kulturer och traditioner. En av respondenterna påpekade att man skall vara öppen och empatisk. Man skall vara positiv och öppen för deras bakgrund.

”En viktig sak är att man kan bjuda på sig själv, till exempel om barnet inte förstår vad man menar så visar man själv på ett konkret sätt. Man skall kunna förmedla och få fram budskap till föräldrarna för att barnet skall känna sig tryggt. Man visar att det är acceptabelt att vi inte förstår varandra, men vi hjälps åt ändå. Lite lyhörd skall man ju nog vara. Man skall vara öppen för deras tro, seder och bruk och att man inte tänker att nu är ni i Finland och nu gör vi så här, utan de måste få ha kvar sitt också.”

”Först och främst är det nog att man har en positiv attityd. Det går nog inte om man har en negativ attityd. (...) och just att man har tålamod och att man visar intresse för barnen och familjen, samt att man tar kontakt med dem, det behöver inte vara mycket men man visar intresse, det tycker jag är viktigt. Man försöker ingå med en bra inställning.”

Kunskap om olika kulturer och traditioner ansågs vara betydelsefullt för att kunna bemöta utländska barn och föräldrar på ett bra sätt. Dagvårdspersonalen skulle önska att föräldrarna skulle informera mer om deras kulturer, men det är sällan som de får kontakt med föräldrarna på det viset.

”Som första tänkte jag tålamod, för det är ju nog någonting som kommer att prövas om och om igen. (...) och att man skall vara en positiv förebild åt barnen, som sagt prata bra svenska och att man är flexibel. (...) och så är det bra att veta om olika nationaliteter. Man skall ha kunskap i att hantera situationer där språksvårigheter kan uppstå. Det är även viktigt att man kan se det ur deras perspektiv samt sätta sig in i deras situation.”

Av ovanstående citat kan man tolka att tålamod, öppenhet och kunskap om olika kulturer är av betydelse för en mångkulturell kompetens. Flera av respondenterna var

även eniga om att det är viktigt att visa intresse för barn med utländsk bakgrund. Den mångkulturella kompetensen hos personalen beskrivs i teoridelen (se kap. 6.1.)

11.10 Respondenternas övriga tankar kring inkludering vid samlingen

Vi avslutade intervjuerna med att fråga om det fanns något mera personalen tycker är viktigt och bör nämnas när det gäller inkludering vid samlingen.

Fyra av respondenterna hade något att tillägga. Svaren som vi fick av respondenterna varierade något:

"Jag tänker nog mest på det individuella och klart man måste tänka på varifrån de kommer men det är ju nog det enskilda barnet man tänker på."

"Viktigt är ju förstås att man får fram det man vill få fram och att man övar in språket, man övar orden tusen gånger. Det är väl nog det viktigaste med samlingen för barn med utländsk bakgrund."

"Min uppfattning är att åldern har en ganska stor betydelse. Kommer du in som ung växer du upp jämsides, det är inte så stor skillnad på språket då eftersom du är på dagis alla dagar. Ju äldre du blir ju svårare är det."

En av respondenterna berättade att man skall tänka att det är vi som grupp och att man inte skall dela in barnen i fack enligt bakgrund. För dagvårdspersonal i en mångkulturell barngrupp är det mest centrala värdemässiga förhållningssättet att inte uppmuntra "vi och dom"-attityder. Detta beskrivs i teoridelen. (se kap. 6.1).

"Man skall inte dela in barnen i fack, här är de svensktalande barnen och här har vi barn med utländsk bakgrund, man skall tänka att det är vi och att vi är blandade. Det skall inte synas tydligt i verksamheten att man har dem uppdelade, och just att de utländska barnen inte skall bli utpekade på något vis i gruppen. Man får nog tänka på det i sin planering, men inte visa det i gruppen så att andra barn eller någon annan skall se att någon är särbehandlad."

Responserna som vi fick visar att samlingen är viktig för barn med utländsk bakgrund när de skall lära sig det svenska språket. I samlingen lär sig barnen olika ord och uttryck, vilket gör samlingen till en lärorik stund för barn med utländsk bakgrund.

Dagvårdspersonalen poängterade betydelsen av att personalen får fram det de vill få fram.

12 Slutdiskussion och kritisk granskning

I detta kapitel kommer vi att göra en sammanfattning och kritiskt granska vårt lärdomsprov. Syftet med vårt lärdomsprov var att undersöka hur dagvårdspersonalen går tillväga för att inkludera barn med utländsk bakgrund vid samlingen. De mest centrala frågeställningarna i vårt lärdomsprov var vilka strategier dagvårdspersonalen använder sig av för att inkludera barn med utländsk bakgrund i samlingen, hurdana utmaningar det finns vid samlingen när det gäller inkludering av barn med utländsk bakgrund och vilka möjligheter personalen ser vid inkludering av barn med utländsk bakgrund.

I vår studie gjorde vi en kvalitativ undersökning med hjälp av kvalitativa intervjuer. Vi intervjuade fem personer från tre olika daghem. Personerna jobbar med barn i åldern 0 till 5 år. När vi analyserade intervjuerna använde vi oss av analysmetoden teoretisk tolkning.

I undersökningen kom det fram att inkludering innebär att varje barn skall känna sig inkluderad i barngruppen och att de skall känna sig välkomna oavsett vilken bakgrund de har. Responsen visar på att samhörigheten spelar en stor roll för att barn med utländsk bakgrund skall känna sig inkluderad i barngruppen.

Genom vår undersökning kom vi fram till att barn med utländsk bakgrund inkluderas på liknande sätt i alla barngrupper. Den didaktiska *hur* frågan visar att samtliga respondenter väljer att använda olika språkstöd vid samlingen såsom bilder, bildscheman och konkreta föremål för att göra det enklare för barn med utländsk bakgrund. Med hjälp av bilder och bildscheman är det lättare att vinna barnens uppmärksamhet, eftersom de bättre förstår vad dagvårdspersonalen menar. Intressant var att tecken som stöd användes av en respondent, för att underlätta förståelsen för barn med utländsk bakgrund. Detta visar på att pedagogen har en inkluderande syn, eftersom hen vill öka möjligheterna för barn med annat modersmål att förstå innehållet i samlingen.

Andra saker som kom fram i undersökningen var att man bör prata tydligt och långsamt och tala standardsvenska. För att stödja det talade språket bör dagvårdspersonalen använda sig av kroppsspråk för att barn med utländsk bakgrund skall ha lättare att förstå vad personalen menar. I undersökningen kom det fram att samlingen bör ha liknande innehåll varje dag för att barn med utländsk bakgrund skall känna sig trygga och veta vad som skall hända.

Resultatet visar att dagvårdspersonalen föredrar att ha barngruppen uppdelad vid samlingen när det finns barn med utländsk bakgrund med i gruppen. Betydelsen av att ge extra stöd till barn med utländsk bakgrund, när möjlighet finns, poängterades.

I vår undersökning kom det fram att svårigheter kan uppstå när det blir missförstånd eller när barnets intresse och koncentration inte fångas. Andra utmaningar är att märka att de verkligen lyssnar. I undersökningen kom det även fram att det kan vara en utmaning att anpassa innehållet i samlingen enligt alla barns behov, eftersom alla barn behöver få sina utmaningar. Samlingen behöver förenklas om man har barn med utländsk bakgrund i barngruppen, det var alla respondenter eniga om.

Vårt resultat visar på att kunskap om olika kulturer och traditioner är kompetenser som dagvårdspersonalen bör ha i arbetet med mångkulturella barngrupper. Man skall vara positiv och öppen för deras bakgrund. Tålmod är också av betydelse för en mångkulturell kompetens, eftersom tålmodet prövas om och om igen.

Möjligheter som dagvårdspersonalen ser vid inkludering av barn med utländsk bakgrund är att både personalen och barnen får ett mångkulturellt tankesätt och inser att alla är olika och att alla inte pratar samma språk och ser likadana ut. Barnen och även vuxna får ett bredare perspektiv på hur världen ser ut. Resultatet visar även att det är en möjlighet att barnen redan i tidig ålder får se att man kan vara olika.

Eftersom vi vet att mångkulturella barngrupper har ökat de senaste åren väcktes vårt intresse för att skriva om hur man inkluderar barn med utländsk bakgrund inom dagvården. Vår första tanke var att undersöka hur inkluderingen går till i "helheten" på daghemmen. Med helheten menar vi till exempel vid matsituationen, i samlingen, i leken och vid påklädningssituationer. Vi kom ganska snabbt fram till att detta skulle bli allt för omfattande för att kunna få ut så mycket som möjligt av undersökningen. Detta ledde till att vi valde att enbart fokusera på samlingen, vilket skulle ge oss möjlighet att göra en mer djupgående undersökning. Om man tänker sig ett träd där inkludering som

helhet innefattar trädets alla löv, så valde vi att ta ett litet löv ur trädet med temat inkludering vid samlingen.

Vi anser att våra intervjufrågor var relevanta för att uppnå vårt syfte med lärdomsprovet. Vi tycker att vi genom våra intervjuer fick svar på det som var avsett att undersökas. Svaren som vi fick från intervjuerna anser vi stämmer bra överens med teoridelen. Orsaken till detta anser vi, är att vi hela tiden hade teorikapitlen och våra frågeställningar i åtanke när vi utformade våra intervjufrågor. Vi anser att vi har varierat oss gällande val av respondenter eftersom vi har intervjuat personal från tre olika daghem med varierande ålder och arbetserfarenhet.

Vi anser att vi har använt lämplig litteratur till vårt lärdomsprov. Vi har varierat genom att använda oss av vetenskapliga artiklar, böcker och internetkällor, vilket vi anser gör vår teoridel tillförlitligare. Vi kan konstatera att litteratur har varit svår att få tag på eftersom vi behövde material som innefattar både samling och inkludering av barn med utländsk bakgrund vid samlingen. Om vi skulle ha skrivit om inkludering som helhet tror vi att vi istället skulle varit tvungna att välja bort litteratur eftersom det är ett brett område. När vi gjorde litteratursökningar hittade vi lite användbar litteratur som vi fick plocka ihop och göra till helheter. Av denna anledning har vi efter vissa stycken många källhänvisningar.

För att kritiskt granska vårt lärdomsprov kan vi konstatera att vi kunde ha intervjuat fler respondenter för att uppnå ett tillförlitligare resultat. Samtidigt vill vi också ännu poängtera att vårt syfte inte var att uppnå något generellt resultat utan att få ta del av några personers upplevelser, åsikter och erfarenheter gällande inkludering av barn med utländsk bakgrund vid samlingen. Vidare forskning skulle kunna göras inom detta ämne och då skulle man kunna göra observationer under en längre tid för att se hur dagvårdspersonalen agerar vid samlingen när de inkluderar barn med utländsk bakgrund.

Att göra denna undersökning tillsammans tycker vi har varit bra eftersom vi har kunnat diskutera och "bolla idéer" tillsammans. Vi är nöjda över ämnet vi valt till vårt lärdomsprov eftersom vi anser att vi kommer att ha nytta av det i vårt jobb som socionomer, eftersom vi lever i ett mångkulturellt samhälle där vi kommer att möta människor från olika kulturer. Vi ville få mera kunskap om hur vi bör agera vid samlingen för att barn med utländsk bakgrund skall känna sig inkluderade. Vi hoppas

även att andra som läser vårt lärdomsprov kommer att ha nytta av det och få mera kunskap om ämnet.

Vi är tacksamma för våra respondenter som ställde upp och svarade på våra intervjufrågor, utan dem hade vi inte kunnat fullfölja vårt lärdomsprov.

Avslutningsvis kan vi konstatera att det har varit intressant och lärorikt att skriva detta lärdomsprov.

Litteratur

- Andersson, B. & Thorsson, L. (2007). *Därför inkludering*. Umeå: Specialpedagogiska institutet.
- Bozarslan, A. (2010). *Möte med mångfald – förskolan som arena för integration*. Stockholm: Liber AB.
- Eide, B., Os, E. & Pramling Samuelsson I. (2011). Små barns medverknin g i samlingsstunder. *Nordisk Förskoleforskning*, 4 (5), s. 2-17.
- Eliasson, A. (2011). *Kvalitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.
- Ellneby, Y. (2007). *Pedagoger mitt i mångfalden – Att möta barn från andra kulturer i förskolan*. Vällingby: Elanders.
- Fagerli, O., Lillemyr O F. & Søbstad, F. (2001). *Vad är förskolepedagogik?* Lund: Studentlitteratur.
- Gayle-Evans, G. (2004). It's never too soon: a study of kindergarten teachers' implementation of multicultural education in Florida's classrooms. *The Professional Educator*, 26 (2), s. 1-15.
- Infopankki. (2016). *Dagvård*. <http://www.infopankki.fi/sv/livet-i-finland/utbildning/utbildning-for-barn/dagvard> (Hämtat: 1.2.2016).
- Institutet för hälsa och välfärd. (2015). *Barndagvård 2013*. <https://www.thl.fi/web/thlfi-sv/statistik/statistik-efter-amne/social-service-for-barn-unga-och-familjer/barndagvard> (Hämtat: 1.2.2016).
- Killén, K. (2014). *Förebyggande arbete i förskolan – samspel och anknytning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Korsvold, T. (2011). *BARNDOM BARNEHAGE INKLUDERING*. Fagbokforlaget.
- Kullti, A. (2014). *FLERSPRÅKIGA BARNES VILLKOR I FÖRSKOLAN*. Stockholm: Liber AB.
- Lahdenperä, P. & Lorentz, H. (2010). *Möten i mångfaldens skola – Interkulturella arbetsformer och nya pedagogiska utmaningar*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lunneblad, J. (2009). *Den mångkulturella förskolan – motsägelser och möjligheter*. Lund: Studentlitteratur AB.

Löfdahl, A. & Hägglund, S. (2012). Diversity in preschool: Defusing and maintaining differences. *Australasian Journal of Early Childhood*, 37 (1), s. 119-126.

Migrationsverket. (2016). *Migrationsverkets statistik*.

http://www.migri.fi/information_om_verket/statistik (Hämtat: 25.1.2016).

Migrationsverket. (2016). *Statistik över asyl och flyktingar*.

http://www.migri.fi/information_om_verket/statistik/statistik_över_asyl_och_flyktingar (Hämtat: 25.1.2016).

Närpes stad. (2011). *Riktlinjer för småbarnsfostran i Närpes stad*.

<http://www.narpes.fi/sv/invanare/barn-utbildning/dagvard/allmant-om-dagvard> (Hämtat: 8.2.2016).

Olofsson, B. (2010). *Meningsfull samling i förskolan*. Söderköping: Lärarförbundets förlag.

Persson, B. (2007). *Elevers olikheter och specialpedagogisk kunskap*. Stockholm: Liber AB.

Rabe, T. & Hill, A. (2001). *Boken om integrering. Idé, teori, praktik*. Malmö: Studentlitteratur.

Sandström, M., Nilsson, L. & Stier J. (2014). *Inkludering – möjligheter och utmaningar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Skans, A. (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken*. Malmö Studies In Educational Sciences Licentiate Dissertation Series 2011:16.

Stakes. (2005). *Grunderna för planen för småbarnsfostran*. Vaajakoski: Stakes handböcker.

Sjöwall, A. (1994). *Kulturmöten i barnomsorg och skola*. Lund: Studentlitteratur.

Tøssebro, J. (2004). *Integrering och inkludering*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsstyrelsen. (2015). *Småbarnspedagogik*.

http://www.opf.fi/utbildning_och_examina/smabarnspedagogik (Hämtat: 1.2.2016).

Finlands författningssamling

Lag om småbarnspedagogik 19.1.1973/36 www.finlex.fi (hämtat 19.1.2016).

Intervjufrågor

1. Vad innebär inkludering för dig?
2. Hur agerar du vid samlingen för att inkludera barn med utländsk bakgrund?
Motivera. Ge exempel.
3. Hur tar du i beaktande utländska barns enskilda behov samtidigt som du drar en gruppaktivitet? Vilka svårigheter finns?
4. Hur påverkar barn med utländsk bakgrund samlingarna? Vilka utmaningar finns? Vilka möjligheter ser du?
5. Hur påverkar barn med utländsk bakgrund val av teman?
6. Har ni på Ert daghem barngruppen uppdelade vid samlingsituationer? I så fall varför?
7. Hur mycket satsar ni på samlingen ur de utländska barnens perspektiv?
8. Hur tar du i beaktande grunderna för planen för småbarnsfostran och kommunens egna plan för småbarnsfostran när det gäller de utländska barnen?
9. Vilka kompetenser anser du är viktiga att ha i arbetet med mångkulturella barngrupper?
10. Finns det något som vi inte har nämnt som du tycker är viktigt och bör nämnas när det gäller inkludering vid samlingen?